

Vasspest i Nitelvavassdraget

Vasspest

Vasspest (*Elodea canadensis*) er i Norge en fremmed art, og kommer opprinnelig fra Nord-Amerika. Den ble registrert i Norge for første gang i 1925.

Vasspest er en vannplante som vokser helt under vann. Den vokser først og fremst i stillestående vann som innsjøer, tjern, dammer og kanaler. Planten har separate hann- og hunnplanter, og det er kun hunnplanter som er registrert i Europa. Til tross for dette sprer den seg svært lett da den også har det vi kaller vegetativ - en liten bit av planten kan bli til en helt ny plante.

Foto: NIVA

Skuddene kan bli flere meter lange, og er mørkegrønne.

Vasspest blomstrer i juni-august med lys fiolette blomstre.

Vasspest danner helst massebestander i middels næringsrike-næringsrike innsjøer, men den finnes også i mindre omfang i næringsfattige innsjøer. Ved gode næringsforhold og særlig kraftig vekst kan vasspest danne tette skuddmatter i overflaten fra et par meters dyp, og ned til 6 meters dyp.

Vannplanter er en viktig del av økosystemet i vann, men massebestander av fremmede arter som vasspest kan være negative for det opprinnelige biologiske mangfoldet ved blant annet å utkonkurrere andre plantearter.

Nitelvavassdraget

Vasspest ble første gang registrert i Nitelva-vassdraget på slutten av 1970-tallet og har siden da spredd seg til flere innsjøer og elvelokaliteter.

Sommeren 2019 undersøkte Norsk institutt for vannforskning (NIVA) store deler av innsjøene Mylla, Svea, Yttersvea, Viggeren og Belteren, samt utvalgte deler av Harestuvatnet, Strykenvatnet, Strekan og Storfløyta. Alle lokalitetene var i Lunner kommune. Vasspest ble registrert på alle lokalitetene bortsett fra i Viggeren og i Strekan. De største populasjonene av vasspest ble funnet i Mylla og i Svea, men det var kun i Svea at populasjonen var så stor at den ble betegnet som en massebestand. En massebestand vil trekke ned den økologiske tilstanden i Svea til moderat tilstand.

Bestanden i Yttersvea kan være mulig å fjerne da utbredelsen er så begrenset. I Svea bør næringstilførselen reduseres, og bestanden i Mylla bør følges opp videre.

Nedover i selve Nitelva er det registrert vasspest på mange lokaliteter, og det er vanskelig å begrense spredningen da det finnes mye vasspest oppstrøms.

Spredning av vasspest

- Ved avrevne skudd
- Viktigste spredningsvei mellom vassdrag er via mennesker
- Utsetting var tidligere ett problem, og er derfor nå forbudt.
- Flytting av båter, ulike typer redskap eller maskiner mellom vassdrag
- Overføring av vann gjennom utsetting av fisk, flytting av vegetasjon osv.
- Spredning ved fugl er trolig mindre viktig som spredningsvei enn tidligere antatt.

Mulige tiltak

Vasspest er en vanskelig art å bli kvitt når den først har etablert seg. De viktigste tiltakene går derfor ut på å hindre videre spredning og begrense problemvekst.

Informasjonsarbeid

- Informere om regelverk og hvordan unngå spredning
- Oppdatering av nettsider og databaser - hvor i kommunen finner man vasspest?
- Mediesaker - Ha informasjon i lokale media
- Informasjonsmateriell - Sette opp informasjon ved lokaliteter med artene og lage informasjonsbrosjyrer/faktaark - helst på flere språk

Reduksjon av massebestander

- Reduksjon av næringssalter - Aktuelt tiltak i alle vannforekomster med høy nærings-tilførsel
- Fjerning av planter ved dykking eller vading - Kun aktuelt dersom spredning oppdages svært tidlig. Må utøve varsomhet i forhold til å spre plantefragmenter
- Nedtapping, tørke- og frosteksponeering - Aktuelt tiltak i oppdemte lokaliteter med mulighet for å senke vannstanden.
- Mekanisk slått - Aktuelt i, eller deler av, større

Effekter på vannmiljø og biologisk mangfold

- Nedbryting av store mengder død vasspest på bunnen kan medføre oksygenvinn i bunnsjiktet noe som kan medføre fiskedød.
- Nedbryting av vasspest kan også føre til økt alge- og planteproduksjon da det blir mer fosfor tilgjengelig i vannmassene.
- Vasspest kan utkonkurrere andre vannplanter.
- Kraftig tilgroing med vasspest kan føre til endringer i bunndyrsamfunnet.
- Vasspest kan føre til problemer for edelkrepse da områder blir uproduktive for krepsen.

lokaliteter med problemvekst.

- Høsting av slått materiale - Svært ressurskrevende, men effektivt da man tar med seg alt som er slått. Trolig kun realistisk i små lokaliteter eller deler av større lokaliteter.

Hva kan vi gjøre?

Hva kan du gjøre?

- Meld fra til kommunen om vasspest
- Registrer nye lokaliteter i artsobservasjoner.no
- Pass på å tørke båt, fiskeredskaper, badeleker o.l. skikkelig etter det har vært brukt i et vassdrag med vasspest.
- Overholde forbudet mot import, utsetting, omsetting og hold av vasspest.

Hva kan kommunen gjøre?

- Informere om vasspest gjennom media, informasjonsbrosjyrer og informasjonsplakater
- Gjennomføre tiltak for å begrense populasjonen der det er mulig

Vannområde Leira-Nitelva

Sekretariatet, c/o Lillestrøm kommune - Postboks 313, 2001 Lillestrøm

Tlf. direkte 66 93 83 06 / 47 61 69 61

post@elveliv - elveliv.no - facebook.com/vannomradeLeiraNitelva

